

Вище професійне училище № 34 м. Виноградів

ПРАКТИКУМ

з предмета

”Технологія касових операцій”

(для участі в обласному конкурсі на кращу авторську методичну розробку з професійної підготовки серед закладів професійної (професійно-технічної) освіти)

Професія - 4212 Касир у банку

Розробила: викладач Лихтей К.В

Виноградів 2020

Практикум з предмета «Технології касових операцій», як засіб навчання сприяє найбільш усвідомленому засвоєнню певних практичних знань та вмінь, їхньої систематизації. Крім того, використання цих практичних завдань передбачає управління пізнавальною діяльністю здобувачів освіти, розвитку в них умінь самостійної роботи, самоконтролю. Досвід роботи показав, що навчання з використанням практичних завдань розвиває логічне мислення, самостійність здатність до аналізу та розкриває індивідуальні здібності кожного здобувача освіти окремо.

. Зміст практикуму включає завдання, які обґрунтовані на підставі теоретичних знань здобувачів освіти. За допомогою даного практикуму можна провести контроль знань, умінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участю здобувачів освіти, розв'язання задач з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання.

Необхідність розробки подібних практикумів з предметів, передбачених навчальними програмами, для використання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти зумовлюється:

- по-перше, відсутністю на сьогодні необхідної навчально-практичної літератури з предмета «Технології касових операцій»;
- по-друге, невеликою кількістю годин, відведених на ЛПР, за які викладач має практично закріпити основи теоретичного матеріалу.

За цих умов і, водночас, з метою подальшої активізації як процесу викладання, так і засвоєння знань здобувачами освіти мають розроблятися науково обґрунтовані принципи відбору навчального матеріалу, визначатися композиції та форми його викладання із збереженням усіх переваг інформаційного, програмного та проблемного навчання.

Зміст практикуму відповідає вимогам навчальної програми з предмета, та державному стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Касир у банку»

Практичні завдання

Тема 1. Облік касових операцій

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Принципи організації касової роботи.
2. Документообіг і облік за операціями кас щодо приймання готівки.
3. Документообіг і облік операцій видаткових кас.
4. Порядок організації вечірніх кас та інкасацію грошової виручки.
5. Порядок зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах.
6. Методику і техніку ревізії цінностей та документів у грошових сховищах.

Ключові поняття

Відповідальні особи сховища цінностей – посадові особи, яких призначено згідно з наказом керівника банку і на яких покладено обов'язки щодо зберігання готівки в операційній касі та інших цінностей у сховищі цінностей і виконання операцій з ними.

Касове обслуговування – це надання послуг з приймання, видачі та обміну готівки.

Касовий вузол – комплекс поєднаних між собою приміщень банку, у яких проводяться операції з готівкою та іншими цінностями.

Касові документи – прибуткові та видаткові документи, за допомогою яких оформляються касові операції.

Касові операції – операції, які здійснює банк, а саме: видача готівки, приймання її та обмін не придатних до обігу банкнот (монет) на придатні до обігу банкноти (монети), банкнот на монети, монет на банкноти, банкнот (монет) одного номіналу на банкноти (монети) іншого номіналу, вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет), валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами.

Оброблення готівки – це комплекс робіт, що включає сортування готівки, її перерахування та упакування відповідно до вимог нормативно-правових актів.

Операційна каса – це приміщення банку (філії, відділення), у яких здійснюються касові операції.

Сховище цінностей – спеціально обладнане приміщення, що використовується для зберігання готівки та інших цінностей, технічний стан якого відповідає нормативно-правовим актам.

Варіант 1

Завдання 1

Протягом операційного дня через видаткову касу здійснені такі операції:

- юридичним особам видано кошти на оплату відряджень їх працівників;
- передано кошти обмінному валютному пункту;
- фізичній особі повернуто кошти з депозитного рахунка;
- за результатами ревізії списано недостачу каси, яка виникла з вини касира.
- прийнято готівку від вкладників - фізичних осіб на їх поточні рахунки

Складіть бухгалтерські проведення за наведеними операціями.

Завдання 2

Скласти бухгалтерські проведення за операціями, наведеними нижче, та визначити залишок готівки в касі на кінець робочого дня, якщо залишок на початок дня становив 60000 грн. Вказати первинний документ, що є підставою для здійснення операції.

№ п/п	Зміст операції	Первинний документ	Сума, грн
1	2	3	4
1	До каси банку оприбутковано торговельну виручку МП „Сатурн”		60000
2	Із каси банку видано готівку СП „Еверест” для виплати заробітної плати його працівникам		20000
3	Фізичними особами внесено кошти готівкою на поповнення депозитних вкладів: до шести місяців до трьох років		1200900
4	Із каси банку готівкою видано фізичній особі короткостроковий кредит на поточні потреби		18000
5	Видано готівку у вигляді авансу на відрадження працівникові банку Коваль О.		850
6	Виплачено заробітну плату працівникам банку		68000
7	Видано готівку під звіт працівникові банку Жук О.П. на господарські потреби		650

Задача 3.

На кореспондентський рахунок банку «Хрещатик» поступила попередня оплата у сумі 200 000 грн. за продану готівку «Сведбанку». Касою банку «Хрещатик» було видано 200 000 грн, які були успішно доставлені «Сведбанку».

Необхідно:

Відобразити операцію з підкріплення банку готівкою на рахунках бухгалтерського обліку в обох банках, за умови, що готівка була доставлена в «Сведбанк»:

- а) інкасаторами «Сведбанку»;
- б) інкасаторами банку «Хрещатик».

Завдання 4

Вибрати варіант господарської операції, що відповідає бухгалтерським проведенням:

1. Дт 1001 Кт 6399

- а) списано нестачу грошей по касі;
- б) оприбутковано надлишок грошових коштів, виявлених у касирів банку;

в) від фізичної особи одержано готівку як сплату відсотків за користування кредитом.

2. Дт 1001 Кт 2620

а) одержання до каси готівки для зарахування на поточний рахунок фізичної особи;

б) повернення до каси працівником банку невикористаного авансу;

в) одержання до каси готівки для зарахування на депозитний рахунок юридичної особи.

3. Дт 1001 Кт 6110

а) оприбутковано надлишок грошових коштів, виявлених у касирів банку;

б) від фізичної особи одержано готівку як сплату відсотків за користування кредитом;

в) одержано в касу готівку за розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку.

4. Дт 2520 Кт 1001

а) видача готівки з рахунків суб'єктів господарювання;

б) видача готівки з рахунків клієнтів, які утримуються за рахунок бюджету;

в) зараховано кошти на поповнення депозитного рахунка фізичної особи.

5. Дт 1212 Кт 1200

а) розміщено кошти в НБУ на короткострокових депозитах;

б) нарахування процентних доходів за коштами до запитання у НБУ.

6. Дт 3552 Кт 1001

а) списання виявлених у касі банку нестач готівки;

б) виплата премії працівникам банку;

в) виплата заробітної плати працівникам банку.

7. Дт 3510 Кт 1001

а) передоплата за основні засоби та нематеріальні активи;

б) списання виявлених у касі банку нестач готівки;

в) виплата заробітної плати працівникам банку.

8. Дт 1007 Кт 1001,1002

а) зарахування коштів на кореспонденський рахунок банку

б) отримано підтвердження від НБУ про отримання готівки

в) вивезення готівки комерційним банком до НБУ

9. Дт 1001 Кт 1811

а) отримання готівки від інкасатора

б) перераховані кошти до НБУ

в) зарахування готівки на кореспонденський рахунок в НБУ

Варіант 2

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Принципи організації касової роботи.

2. Документообіг і облік за операціями кас щодо приймання готівки.

3. Документообіг і облік операцій видаткових кас.

4. Порядок організації вечірніх кас та інкасацію грошової виручки.

5. Порядок зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах.

6. Методику і техніку ревізії цінностей та документів у грошових сховищах.

Завдання 1

Протягом операційного дня до каси банку надійшла готівка:
від обмінного пункту банку;
невикористаний залишок авансу на відрядження працівника банку;
на поповнення депозитного рахунка фізичною особою;
виявлена у надлишку за результатами ревізії;
прийнято готівку від вкладників - фізичних осіб на їх поточні рахунки.
Відобразити наведені операції в обліку.

Завдання 2

Скласти бухгалтерські проведення за операціями, наведеними нижче, та визначити залишок готівки в касі на кінець робочого дня, якщо залишок на початок дня становив 80000 грн. Вказати первинний документ, що є підставою для здійснення операції.

№ п/п	Зміст операції	Первинний документ	Сума, грн
1	2	3	4
1	До каси банку оприбутковано торговельну виручку МП „Сатурн”		60000
2	Із каси банку видано готівку СП „Еверест” для виплати заробітної плати його працівникам		20000
3	Фізичними особами внесено кошти готівкою на поповнення депозитних вкладів: до шести місяців до трьох років		1200 900
4	Із каси банку готівкою видано фізичній особі короткостроковий кредит на поточні потреби		18000
5	Видано готівку у вигляді авансу на відрядження працівникові банку Коваль О.		850
6	Виплачено заробітну плату працівникам банку		68000
7	Видано готівку під звіт працівникові банку Жук О.П. на господарські потреби		650

Завдання 3

«Приватбанк» перерахував 150000 грн. територіальному управлінню НБУ за готівку. Інкасатори територіального управління НБУ доставили готівку у сумі 150000 грн. в касу «Приватбанку».

Необхідно: скласти бухгалтерські проведення за операцією з підкріплення «Приватбанку» готівкою.

Завдання 4

Вибрати варіант господарської операції, що відповідає бухгалтерським проведенням:

1. Дт 1001 Кт 6399

- а) списано нестачу грошей по касі;
- б) оприбутковано надлишок грошових коштів, виявлених у касирів банку;
- в) від фізичної особи одержано готівку як сплату відсотків за користування кредитом.

2. Дт 1001 Кт 2620

- а) одержання до каси готівки для зарахування на поточний рахунок фізичної особи;
- б) повернення до каси працівником банку невикористаного авансу;
- в) одержання до каси готівки для зарахування на депозитний рахунок юридичної особи.

3. Дт 1001 Кт 6110

- а) оприбутковано надлишок грошових коштів, виявлених у касирів банку;
- б) від фізичної особи одержано готівку як сплату відсотків за користування кредитом;
- в) одержано в касу готівку за розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку.

4. Дт 2520 Кт 1001

- а) видача готівки з рахунків суб'єктів господарювання;
- б) видача готівки з рахунків клієнтів, які утримуються за рахунок бюджету;
- в) зараховано кошти на поповнення депозитного рахунка фізичної особи.

5. Дт 1212 Кт 1200

- а) розміщено кошти в НБУ на короткострокових депозитах;
- б) нарахування процентних доходів за коштами до запитання у НБУ.

6. Дт 3552 Кт 1001

- а) списання виявлених у касі банку нестач готівки;
- б) виплата премії працівникам банку;
- в) виплата заробітної плати працівникам банку.

7. Дт 3510 Кт 1001

- а) передоплата за основні засоби та нематеріальні активи;
- б) списання виявлених у касі банку нестач готівки;
- в) виплата заробітної плати працівникам банку.

8. Дт 1001 Кт 1811

- а) отримання готівки від інкасатора
- б) перераховані кошти до НБУ
- в) Зарахування готівки на кореспондентський рахунок в НБУ

9. Дт 1007 Кт 1001,1002

- а) зарахування коштів на кореспондентський рахунок банку
- б) отримано підтвердження від НБУ про отримання готівки
- в) вивезення готівки комерційним банком до НБУ

Тема 2. Облік безготівкових розрахунків

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Ознаки платіжних рахунків.
2. Порядок відкриття і режим функціонування платіжних рахунків.
3. Порядок і облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями.
4. Порядок і методику обліку операцій при розрахунках вимогами-дорученнями.
5. Облік операцій при розрахунках розрахунковими чеками.
6. Методику обліку операцій при розрахунках акредитивами.
7. Порядок і методику обліку операцій при розрахунках акцептованими (гарантованими) платіжними дорученнями.

Ключові поняття

Банки-кореспонденти – банки, які встановили між собою кореспондентські відносини з відкриттям кореспондентського рахунку.

Електронний розрахунковий документ (міжбанківський електронний розрахунковий документ)– документ на переказ, сформований банком на підставі розрахункових документів банку, клієнтів, документів на переказ готівки, доручень на договірне списання, та представлений у формі електронних даних, що включають відповідні реквізити документа, у тому числі й електронний цифровий підпис.

Електронні міжбанківські розрахунки– міжбанківські розрахунки із застосуванням електронних засобів приймання, оброблення, передавання та захисту інформації про рух коштів.

Кореспондентський рахунок ЛОРО– кореспондентський рахунок, який відкриває банк банку-кореспонденту та за яким банк здійснює операції списання і зарахування коштів згідно з чинним законодавством України та укладеним договором. У банку-кореспонденті цей рахунок є **кореспондентським рахунком НОСТРО**.

Кореспондентський рахунок – рахунок, який відкривається банку (філії) для обліку коштів та проведення розрахунків, що їх виконує один банк за дорученням і на кошти іншого банку на підставі укладеного договору.

Кореспондентські відносини з відкриттям кореспондентського рахунку– договірні відносини між банками, метою яких є здійснення платежів, розрахунків та надання інших банківських послуг за взаємними дорученнями.

Міжбанківські розрахунки – безготівкові розрахунки між банками, що обумовлені виконанням платежів клієнтів або власними зобов'язаннями одного банку перед іншим.

Система автоматизації банку (САБ)– програмне забезпечення, що обслуговує поточну внутрішньобанківську діяльність (бухгалтерський облік, обслуговування рахунків клієнтів тощо).

Система електронних платежів Національного банку України (СЕП) – загальнодержавна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами, органами державного казначейства на території України із застосуванням електронних засобів приймання, оброблення, передавання та захисту інформації.

Варіант 1

Завдання 1

На поточному рахунку АТ „Росава" станом на 13 вересня 20_ р. залишок грошових коштів складав 43730 грн. Протягом дня по цьому рахунку були здійснені такі операції:

за грошовим чеком видано готівку на виплату заробітної плати - 29580 грн.;

за платіжним дорученням №205 перераховано податки до бюджету - 1840 грн.;

за реєстром №25 з прикладеними до нього документами на відвантажені товари зараховано кошти з акредитива покупця - 13160 грн.;

сплачено платіжне доручення №276 іногородньому постачальнику за ТМЦ - 15800 грн.;

зараховано в оплату платіжне доручення №598 - 21301) грн.;

зараховано платіж за відвантажені товари згідно з договором за платіжним дорученням №184 — 5780 грн.

Скласти кореспонденцію рахунків.

Завдання 2

Кондитерська фабрика „Буковинка" 26 серпня 20_ р. передала у відділення банку платіжне доручення на перерахування коштів постачальникам:

цукрово-рафінадному заводу (поточний рахунок відкрито в іншому банку) за сировину, одержану 21 серпня 20_ р. - 2850 грн.;

картонно-паперовій фабриці (поточний рахунок відкрито в цьому ж відділенні банку) за тару, відібрану і підготовлену до вивозу зі складу фабрики - 950 грн.

Які дії вчинить банк з платіжними дорученнями? Скільки днів діє платіжне доручення?

Чи може банк приймати до виконання платіжні доручення у разі відсутності коштів на поточному рахунку клієнта ?

Завдання 3

Від АТ “Адамс” до відділення банку надійшла заявка на виставлення акредитива для розрахунків із ТОВ “Торгмаш” за обладнання на суму 56890 грн. Скласти проведення щодо відкриття акредитива в банку-емітенті. Пояснити процедуру розрахунку акредитивами.

Варіант 2

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Принципи побудови платіжних рахунків у балансі.
2. Ознаки платіжних рахунків.
3. Порядок відкриття і режим функціонування платіжних рахунків.
4. Порядок і облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями.
5. Порядок і методика обліку операцій при розрахунках вимогами-дорученнями.
6. Облік операцій при розрахунках розрахунковими чеками.

7. Методику обліку операцій при розрахунках акредитивами.

8. Порядок і методику обліку операцій при розрахунках акцептованими (гарантованими) платіжними дорученнями.

Завдання 1

Завод художнього скла 21 березня 200_ р. передав у банк платіжне доручення №31 у сумі 3800 грн. для перерахування картонно-паперовій фабриці (поточний рахунок відкрито в цьому ж відділенні банку) за поставлений 20 березня 20_ р. відповідно до договору товар. В цей же день доручення було оплачено відділенням банку.

Який порядок розрахунків із застосуванням платіжних доручень? Скласти кореспонденцію рахунків.

Завдання 2

За змістом господарських операцій, проведених банком 5 вересня 20_ р. за поточним рахунком ТОВ „Лагода" скласти бухгалтерські проведення. Відобразити ці операції за особовим рахунком ТОВ „Лагода" (залишок на рахунку на початок дня 160000 грн.).

п/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	Надійшли кошти за реалізовану продукцію від покупців, які обслуговуються: а) у даному банку б) в іншому банку			7000 13000
2	Відкрито акредитив на користь постачальників, які обслуговуються: а) в даному банку б) в іншому банку			9000 12000
4	За платіжним дорученням депоновано ліміт розрахункової чекової книжки, яку видано клієнту			20000
5	Проведено виплати бенефіціару (клієнту даного банку) за акредитивом, депонованим у цьому ж банку			7000
6	Проведено виплати бенефіціару, що є клієнтом іншого банку			12000
7	За чеком, що надійшов з іншого банку, проведено розрахунок			9000

Завдання 3

Від АТ “Адамс” до відділення банку надійшла заявка на виставлення акредитива для розрахунків із ТОВ “Торгмаш” за обладнання на суму 56890 грн. Скласти проведення щодо відкриття акредитива в банку-емітенті. Пояснити процедуру розрахунку акредитивами ?

Тема 3. Облік депозитних операцій

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Економічний зміст депозитних операцій.
2. Види строкових та ощадних депозитів.
3. Порядок відкриття та режим функціонування депозитного рахунку.

Ключові поняття

Амортизація відсотків - процес віднесення сум сплачених авансом відсотків за депозитами на витрати (доходи).

Депозит - гроші у готівковій або безготівковій формі, у національній або іноземній валюті, передані власником (юридичною або фізичною особою) до банку для зберігання на встановлених договором умсвах, з обов'язковим поверненням вкладнику.

Депозитна операція - операція із залучення або розміщення на депозит

Депозити до запитання - це кошти, які залучені на депозит без визначеного строку погашення та поповнюються і використовуються вкладниками залежно від потреби в цих коштах.

Депозити на строк - це кошти, що зберігаються на окремих депозитних рахунках у банку протягом встановленого строку, що визначається договором при відкритті цих рахунків.

Депозити овернайт - депозити, які залучено банком на термін, що не перевищує один операційний день банку (без урахування неробочих днів).

Депонент - власник депозиту.

Варіант 1

Завдання 1

У банку „Надра” розміщено депозит ТОВ „Троянда” в сумі 10000 грн. під 15% річних на 6 місяців (січень - червень) з виплатою відсотків періодично (щомісячно). Кількість днів згідно з договором розраховується як факт/факт.

Визначити суму нарахованих відсотків та кореспонденцію рахунків.

Завдання 2.

Фізичною особою в банку „Надра” розміщено депозит в сумі 1500 дол. США під 12% річних терміном на 12 місяців з виплатою відсотків авансом. Кількість днів згідно з договором розраховується, виходячи з 30/360.

Визначити суму нарахованих відсотків та кореспонденцію рахунків.

Завдання 3.

У банку „Південний” відкрито депозитний рахунок магазину „Українські солодоші” на суму 5000 дол. США під 11% річних на строк 9 місяців (квітень - грудень). Відсотки сплачуються по закінченні дії договору. Кількість днів згідно з договором розраховується як факт/360.

Визначити суму нарахованих відсотків та кореспонденцію рахунків.

Завдання 4.

Банк „Надра” 20 січня 20_ р. розмістив депозит у сумі 520000 грн. у банку

„ВТБ" під 20% річних. Строк погашення депозиту та сплати відсотків - 4 лютого цього ж року. Визначте, яку суму відсотків одержить банк „Надра". Відобразіть операції на рахунках бухгалтерського обліку в банку „ВТБ".

Варіант 2

Завдання 1

У банку „Надра" розміщено депозит ТОВ „Зоря" в сумі 12000 грн. під 18% річних на 6 місяців (січень - червень) з виплатою відсотків періодично (щомісячно). Кількість днів згідно з договором розраховується як факт/факт.

Визначити суму нарахованих відсотків та кореспонденцію рахунків.

Завдання 2.

Фізичною особою в банку „Надра" розміщено депозит в сумі 2500 дол. США під 12% річних терміном на 12 місяців з виплатою відсотків авансом. Кількість днів згідно з договором розраховується, виходячи з 30/360.

Визначити суму нарахованих відсотків та кореспонденцію рахунків.

Завдання 3.

У банку „Аваль" відкрив депозитний рахунок магазин „Сонечко" на суму 120000 грн. на строк 9 місяців (квітень - грудень). Відсотки сплачуються по закінченні дії договору. Кількість днів згідно з договором розраховується як факт/360.

Визначити суму нарахованих відсотків та кореспонденцію рахунків.

Завдання 4.

Банк „Надра" 20 січня 200_ р. розмістив депозит у сумі 120000 грн. у банку „Фінансова ініціатива" під 12% річних. Строк погашення депозиту та сплати відсотків - 4 лютого цього ж року. Визначте, яку суму відсотків одержить банк „Надра". Відобразіть операції на рахунках бухгалтерського обліку в банку „Фінансова Ініціатива".

Тема 4. Облік кредитних операцій

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Загальні принципи бухгалтерського обліку кредитних операцій.
2. Облік операцій за овердрафтом.
3. Облік операцій репо.
4. Облік сумнівних кредитів та резервів під кредитні ризики.

Ключові поняття

Банківська гарантія - це зобов'язання банку-гаранта щодо бенефіціара здійснити виплату з гарантії у випадку невиконання принципалом (особою, за дорученням якої надано гарантію) своїх зобов'язань за основним контрактом.

Банкрутство - визнана арбітражним судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовільнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як шляхом застосування ліквідаційної процедури.

Довгостроковий кредит - кредит, який надається банками та іншими кредитними інститутами на тривалий термін (понад 1 рік) суб'єктам господарювання та приватним особам на відновлення, розширення й створення основних фондів (основного капіталу).

Забезпечення зобов'язань позичальників — передбачені діючими нормативними актами засоби мінімізації кредитних ризиків у випадку невиконання позичальниками обов'язків за кредитними договорами.

Застава - один із видів забезпечення зобов'язань позичальника, за яким кредитор має право у разі невиконання позичальником забезпечених заставою зобов'язань за кредитним договором одержати належну йому суму за рахунок вартості заставленого майна.

Короткостроковий кредит - кредит з початковим терміном погашення до 1 року.

Кредит - це грошові кошти та матеріальні цінності, що надаються резидентами або нерезидентами у користування юридичним або фізичним особам на визначений строк під відсоток.

Кредитна операція — суспільні відносини, що виникають між банком та позичальником щодо надання та користування кредитом, які супроводжуються записами за банківськими рахунками з відповідними відображеннями у балансах кредитора та позичальника.

Кредитний ризик - ймовірність несплати позичальником основного боргу та/або відсотків, які належать до сплати за користування кредитом у терміни, визначені в кредитному договорі.

Кредитор — банк, який надає кредити позичальникам у тимчасове користування.

Кредитоспроможність - наявність передумов для отримання кредиту і здатність повернути його. Визначається показниками, які характеризують його акуратність при розрахунках за раніше отриманими кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі необхідності мобілізувати кошти з різних джерел, забезпечення оперативних конверсій активів у ліквідні кошти.

Овердрафт - це короткостроковий кредит, який надано платоспроможному клієнту (власнику поточного або кореспондентського рахунка) в межах визначеної суми (ліміту) після застосування ним платіжних інструментів

на суму, яка перевищує залишок та поточні надходження коштів на цей рахунок.

Овернайт - надані та отримані кредити і депозити терміном не більш як 1 операційний день (без урахування неробочих днів банку).

Платоспроможність — здатність позичальника своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання.

Позичальник — суб'єкт кредитних відносин, який отримав у тимчасове користування грошові кошти на умовах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового характеру користування.

Субординований борг - позика (забезпечена або незабезпечена), за якою в договірному порядку погоджено, що в разі ліквідації або банкрутства боржника, сплата відбудеться після задоволення вимог усіх інших кредиторів.

Факторинг - операція з переуступки першим кредитором права вимоги боргу третьої особи другому кредитору з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу першому кредитору.

Варіант 1

Завдання 1. Автомобільному заводу банк „Весна" видав кредит у сумі 80000 грн. під заставу транспортних засобів, які має підприємство у своїй власності, на термін 6 місяців. Вартість застави - 110000 грн. Завод у цьому ж банку має поточний рахунок.

Охарактеризувати документи, представлені підприємством у банк для одержання кредиту. Складіть бухгалтерські проведення за видачею кредиту.

Завдання 2. Банк надав короткостроковий кредит фізичній особі на поточні потреби строком з 1.10.05 до 31.12.05 у сумі 10000 грн. під 10% річних. Сума кредиту і проценти була погашена цілком 01.01.06. Відобразити бухгалтерськими проведеннями зміст наведених операцій та зробити необхідні розрахунки.

Завдання 3. 9 січня банк надав короткостроковий кредит суб'єктові господарювання на поточні потреби в сумі 50000 грн. строком на 3 місяці під 25% річних, база нарахування – 30/360. Згідно з кредитною угодою проценти за кредитом утримано наперед. Відобразити бухгалтерськими проведеннями зміст наведених операцій та зробити необхідні розрахунки.

Завдання 4. 1 квітня 2005 р банком укладено кредитну угоду з іншим банком на отримання короткострокового кредиту в розмірі 3000000 грн. строком 2 місяці за ставкою 20 % річних, база нарахування факт/360. Комісійні витрати на кредитне обслуговування – 0,01 % від суми кредиту. Повернення кредиту та процентів за ним передбачено після закінчення строку дії кредитної угоди. Визначити суму щомісяця нарахованих процентів за кредитом та відобразити бухгалтерські проводки.

Варіант 2

Завдання 1. Автомобільному заводу банк „Фінанси і кредит" видав кредит у сумі 200000 грн. під заставу транспортних засобів, які має підприємство у своїй власності, на термін 6 місяців. Вартість застави - 210000 грн. Завод у цьому ж банку має поточний рахунок.

Охарактеризувати документи, представлені підприємством у банк для одержання кредиту. Складіть бухгалтерські проведення за видачею кредиту.

Завдання 2. Банк надав короткостроковий кредит фізичній особі на поточні потреби строком з 1.10. 12 до 31.12.12 у сумі 30000 грн. під 30% річних. Сума кредиту і проценти була погашена цілком 01.01.13. Відобразити бухгалтерськими проведеннями зміст наведених операцій та зробити необхідні розрахунки.

Завдання 3. 9 січня 2012р. банк «Аваль» надав короткостроковий кредит суб'єктові господарювання на поточні потреби в сумі 50000 грн. строком на 4 місяці під 35% річних, база нарахування – 30/360. Згідно з кредитною угодою проценти за кредитом утримано наперед. Відобразити бухгалтерськими проведеннями зміст наведених операцій та зробити необхідні розрахунки.

Завдання 4. 1 квітня 2010 р банком укладено кредитну угоду з іншим банком на отримання короткострокового кредиту в розмірі 2000000 грн. строком 6 місяців за ставкою 20 % річних, база нарахування факт/360. Комісійні витрати на кредитне обслуговування – 0,01 % від суми кредиту. Повернення кредиту та процентів за ним передбачено після закінчення строку дії кредитної угоди. Визначити суму щомісяця нарахованих процентів за кредитом та відобразити бухгалтерські проводки.

Тема 5. Облік операцій з цінними паперами

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Економічний зміст цінних паперів.
2. Види цінних паперів.
3. Методику обліку операцій у портфельні короткострокові та довгострокові вкладення з цінних паперів.
4. Методику обліку вкладень банку в боргові цінні папери.
5. Методику обліку операцій з облігаціями власної емісії.
6. Нарахування та облік розрахунків за дивідендами.
7. Методику обліку векселів власної емісії.
8. Порядок обліку операцій з придбання векселів та обліку їх у портфелі банку.
9. Методику обліку опротестування векселів та їх переоблік.

Ключові поняття

Цінний папір - грошовий документ, що засвідчує право володіння або відносини позики та визначає взаємовідносини між особою, яка його емітувала, та його власником і передбачає, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або відсотків, а також можливість передачі грошових та інших прав, що впливають з цього документа, іншим особам.

Дисконт – різниця між вартістю погашення цінних паперів та вартістю їх придбання без врахування нарахованих на час придбання відсотків, якщо вартість придбання нижча вартості погашення.

Неамортизований дисконт (премія) – на визначену дату сума дисконту (премії), яку ще не віднесено на рахунки доходів (витрат) банку.

Премія (за операції з цінними паперами) – це перевищення вартості придбання цінних паперів над вартістю їх погашення без врахування нарахованих на час придбання відсотків.

Завдання 1.

21.11.2011р. банк уклав угоду про купівлю 10000 акцій підприємства «Терах» до свого торгового портфеля на загальну суму 460000 грн.

24.11.2011р. банк сплатив кошти та отримав куплені акції підприємства «Терах».

31.12.2011р. банк переоцінив акції підприємства «Терах», оскільки їх справедлива вартість підвищилась до 47 грн. за акцію.

15.01.2012р. банк нарахував доходи за акціями підприємства «Терах» у зв'язку з отриманням від емітента інформації про виплату дивідендів у сумі 3 грн. за акцію.

2.02.2012 р. банк отримав дивіденди за акціями підприємства «Терах».

27.02.2012р. банк уклав угоду про продаж 10000 акцій промислового підприємства «Терах» на загальну суму 471000 грн.

2.03.2012р. на кореспондентський рахунок банку поступило 471000 грн. за продані акції підприємства «Терах».

Зазначені вище операції відобразити в бухгалтерському обліку проводками

Завдання 2.

1.12.2010 р. банк уклав угоду про купівлю 1000 облігацій промислового підприємства «Сапфір» з дохідністю 17 % річних (номіналом 1000 грн.) до свого торгового портфеля на загальну суму 1030340 грн. Дата випуску облігацій — 1.12.2009 р., а дата погашення облігацій — 1.12.2012р. Проценти за облігаціями сплачуються 2 рази в рік — 30.06. та 31.12. На момент укладення угоди сума накопичених процентів за облігаціями становила 70833,33 грн. (за період 1.07.2010 р. - 30.11.2010 р.).

4.12.2010 р. банк сплатив 1101173,33 грн. (1030340 грн. за облігації + 70833, 33 грн. — накопичені проценти) та отримав куплені облігації підприємства «Сапфір».

31.12.2010 р. банк нарахував і отримав проценти за облігаціями підприємства «Сапфір».

31.12 2010 р. справедлива вартість облігацій підприємства «Сапфір» склала 1020 грн. за облігацію.

30.01.2011 р. банк нарахував проценти за облігаціями підприємства «Сапфір».

30.01.20112 р. банк уклав договір з іншим банком про продаж йому 1000 облігацій підприємства «Сапфір» за ціною 1015 грн. за облігацію.

2.02.2011р. на кореспондентський рахунок банку поступили кошти за продані облігації підприємства «Сапфір» (включаючи нараховані відсотки за січень).

Зазначені вище операції відобразити в бухгалтерському обліку проводками.

Тема 6. Облік валютних операцій

З'ясування та вивчення питань з даної теми надасть вам можливість знати:

1. Основні валютні операції, які потребують ліцензування.
2. Правила відкриття поточних рахунків у іноземній валюті.
3. Банківські операції, які можуть здійснюватись за поточними валютними рахунками клієнтів.
4. Порядок роботи обмінних пунктів.
5. . Сутність експортно-імпортних операцій клієнтів.
6. Облік операцій при використанні банківського переказу..
10. Облік операцій при документарному інкасо.
11. Сутність активно-пасивних валютних операцій.

Ключові поняття

Балансова вартість іноземної валюти– вартість іноземної валюти в грошовій одиниці України, за якою вона відображена в балансі (гривневий еквівалент за офіційним валютним курсом).

Курсова різниця– різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Монетарні статті– статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні статті балансу.

Обмінні операції– операції, які передбачають обмін однієї валюти на іншу.

Офіційний валютний курс – курс валюти, офіційно встановлений Національним банком України як уповноваженим органом держави.

Реалізований результат від операції з іноземною валютою– це фактично одержані доходи або зазнані витрати за операціями купівлі-продажу іноземної валюти (банківських металів).

Валютна позиція — співвідношення між сумою вимог у певній іноземній валюті та сумою зобов'язань банку в цій самій валюті.

Варіант 1

- **Завдання 1.** 10 вересня 2012 р. банк «Аваль» видав аванс касиру обмінного пункту при готелі «Дніпро» — 30 000 грн. , 3000 дол. США та 1000 евро. Зі звіту касира, поданого 11 вересня, видно, що куплена наступна валюта:
- долари США — 2000 за курсом 8,10 USD/UAH.
Одержана комісія (0,1%). Куплена іноземна валюта та залишок авансу здані в касу.
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют в цей день становив:
1 USD - 8,20 USD/UAH.
- Визначте за діючим курсом еквівалент у гривнях.
- Складіть бухгалтерські проводки. Підрахуйте залишок у касі банку.

Завдання 2.

Упродовж дня касою банку було проведено такі валютно-обмінні операції:

- куплено 2500 евро за курсом 10,10 EUR/UAH;

- продано 4100 доларів США за курсом 8,30 USD/UAH.
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют в цей день становив: 1EUR - 10,20 EUR/UAH;
1 USD - 8,10 USD/UAH.
- Визначте за діючим курсом еквівалент у гривнях.
- Складіть бухгалтерські проводки.

Завдання 3.

Фізична особа звернулася в касу банку з проханням проконвертувати 2000 доларів США в англійські фунти стерлінгів. Комісійні банку за конверсійні операції становлять 2,5% від суми валюти, наданої для конверсії і сплачуються у гривнях за офіційним курсом.

У цей день були встановлені такі офіційні курси гривні щодо іноземних валют:
1 USD-7,70 USD/UAH
1 GBP - 11,317390 GBP/UAH.

Варіант 2

- **Завдання 1.** 10 вересня 2012 р. банк «Дніпро» видав аванс касиру обмінного пункту при готелі «Дніпро» — 30 000 грн. , 3000 дол. США та 1000 євро. Зі звіту касира, поданого 11 вересня, видно, що куплена наступна валюта:
- долари США — 2000 за курсом 8,10 USD/UAH.
Одержана комісія (0,1%). Куплена іноземна валюта та залишок авансу здані в касу.
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют в цей день становив:
1 USD - 8,20 USD/UAH.
- Визначте за діючим курсом еквівалент у гривнях.
- Складіть бухгалтерські проводки. Підрахуйте залишок у касі банку.

Завдання 2.

Упродовж дня касою банку «ДельтаБанк» було проведено такі валютно-обмінні операції:

- куплено 3500 євро за курсом 10,10 EUR/UAH;
- продано 9100 доларів США за курсом 8,30 USD/UAH.
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют в цей день становив: 1EUR - 10,20 EUR/UAH;
1 USD - 8,10 USD/UAH.
- Визначте за діючим курсом еквівалент у гривнях.
- Складіть бухгалтерські проводки.

Завдання 3.

Фізична особа звернулася в касу банку з проханням проконвертувати 2000 доларів США в англійські фунти стерлінгів. Комісійні банку за конверсійні операції становлять 2,5% від суми валюти, наданої для конверсії і сплачуються у гривнях за офіційним курсом.

У цей день були встановлені такі офіційні курси гривні щодо іноземних валют:

1 USD-7,70 USD/UAH

1 GBP - 11,317390 GBP/UAH.

СЛОВНИК ТЕРМІВ З ПРЕДМЕТА «ТЕХНОЛОГІЯ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ»

Аваль — вексельне поручництво, гарантія платежу.

Авізо — офіційне повідомлення про здійснення операції зарахування, списання коштів, переказу грошей.

Акредитив — розрахунковий або грошовий банківський документ, який містить доручення однієї установи іншій здійснити виплату за рахунок спеціально заброньованих (депонованих) для цього грошових коштів.

Акцепт — згода на оплату або зобов'язання оплати платіжних документів у встановлений термін.

Акція — цінний папір без визначення часу обігу, що засвідчує участь його власника у статутному фонді АТ та дає право на участь в управлінні та одержанні частини прибутку у вигляді дивіденду.

Банк — особлива грошово-кредитна установа, яка діє на фінансовому ринку, акумулює тимчасово вільні грошові кошти і заощадження, надає кредити, здійснює грошові розрахунки, операції з векселями, іноземною валютою, випускає в обіг гроші та цінні папери, надає різні послуги фінансово-економічного характеру.

Банк-емітент — банк, який здійснює випуск в обіг грошових знаків, цінних паперів, платіжних карток.

Банківський лізинг — банк виступає в ролі лізингової компанії: купує необхідні машини, устаткування, інше майно на замовлення лізингоодержувача і здає їх йому за достовірною угодою в оренду.

Банківські інвестиції - вкладання коштів у рухоме і нерухоме майно, інтелектуальні цінності та цінні папери, що здійснюються комерційними універсальними та спеціалізованими банками з метою одержання прибутку.

Банківські резерви - складова частина банківського капіталу, призначена для компенсації кредитів, повернення яких є сумнівним, та збитків від інших активних операцій банку, а також для страхуванні вкладів фізичних осіб.

Бенефіціар - вигодонабувач, особа, на користь якої укладається платіж, відкривається акредитив.

Валютна позиція — співвідношення між сумою вимог у певній іноземній валюті та сумою зобов'язань банку в цій самій валюті.

Витрати банку — сукупність витрат, пов'язаних з усіма видами діяльності банківської установи. До них належать: операційні витрати, к тому числі проценти сплачені і витрати за операціями в іноземній валюті; витрати за операціями з цінними паперами; витрати на забезпечення діяльності.

Готівка — грошові кошти у вигляді встановлених у законодавчому порядку грошових знаків, що перебувають в обігу на території конкретної країни та використовуються для здійснення розрахунків юридичних і фізичних осіб між собою за товари, роботи, послуги.

Дата валютування — 1) дата поставки строкового депозиту цінного папера, валюти в конверсійній операції; 2) дата, з якої кошти надходять у розпорядження бенефіціара.

Депозитарій цінних паперів — банк чи інша юридична особа, яка здійс-

нює діяльність на ринку цінних паперів, пов'язаних з веденням реєстрів акціонерів, наданням послуг щодо зберігання цінних паперів, реєстрації операції з ними.

Депозити — грошові суми чи цінні папери, передані фізичним чи юридичним особам, банківським установам для зберігання на певних умовах.

Депонування коштів — внесення грошових сум, цінних паперів та інших цінностей на збереження в кредитні та інші установи.

Дисконт — процент знижки, що стягується банком за облік цінних паперів.

Дохід банку — сукупний дохід від усієї активної діяльності банківської установи. Включає доходи: від операційної діяльності; операцій з цінними паперами; від поопераційної діяльності; інші доходи.

Еквайринг — діяльність банку, яка включає в себе проведення розрахунків з підприємствами торгівлі (послуг) за операціями, здійсненими власниками платіжних карток, та виконання операцій з видачі їм готівки.

Емісійний дохід — дохід, отриманий емітентом від випуску в обіг грошових знаків та цінних паперів.

Емітент — будь-який орган чи організація, банк, компанія, які відповідно до чинного законодавства здійснюють емісію, випускають в обіг гроші, цінні папери (акції, облігації), платіжно-розрахункові документи, а також пластикові картки.

Інкасація — збір і транспортування спеціалізованими державними і недержавними структурами грошової готівки і цінностей, доставляння їх від кас підприємств, організацій, установ до кас банків та кас інших організацій, і навпаки.

Іпотечний кредит — довгострокові позики під застану нерухомого майна, яке є власністю позичальника.

Капіталізація прибутку — спрямування частини прибутку на збільшення капіталу підприємства, фірми, перетворення прибутку на капітал.

Кліринг - система безготівкових розрахунків між країнами, підприємствами, банками за товари, цінні папери та послуги, що базується на зарахуванні взаємних вимог і зобов'язань.

Комісійна винагорода — плата, яка стягується банком із клієнта за виконання певних банківських операцій за його дорученням.

Кореспондентський рахунок — рахунок, на якому відображаються розрахунки банком за дорученням та за рахунок іншого банку на основі укладеного кореспондентського договору. Кореспондентські рахунки поділяють на два види: рахунок ностро (наш рахунок у вас) та рахунок лоро (ваш рахунок у нас).

Кредитний портфель — сукупність усіх позик, наданих банком з метою одержання доходу.

Ліквідність банку — здатність банку вчасно і цілком виконувати свої поточні зобов'язання, задовольняти вимоги вкладників та попит позичальників.

Ліміт каси — граничний розмір залишку готівки в касі підприємств, організацій, установ та інших суб'єктів господарювання.

Непроцентні витрати банків — витрати, що не пов'язані зі сплатою процентів за залученими коштами банків. Складаються з витрат: комісійних, гос-

подарських; на утримання персоналу та основних засобів; пов'язаних з проведенням операцій чи наданням послуг та функціонування банку, а також обов'язкових платежів, оплати телекомунікації; відрахувань у резерви.

Непроцентні доходи банків — надходження від проведення активних операцій, не пов'язаних з нарахуванням процентів, за надання послуг клієнтам та за здійснення операцій, безпосередньо не пов'язаних з банківською діяльністю.

Номинал - вартість, що їй вказують на грошових знаках, акціях, облігаціях та інших цінних паперах.

Облігація — один з найпоширеніших видів цінних паперів, боргове зобов'язання емітента, за яким власники, кредитори отримують дохід у строки і в порядку, визначені умовами емісії.

Обліковий процент - плата, яка береться банками за надання в кредит грошей способом купівлі (обліку) векселів, цінних паперів, купонів, облігацій та інших боргових зобов'язань до настання термінів оплати за ними.

Обов'язкові резерви банків — кошти банків, які вони зобов'язані зберігати на своїх кореспондентських рахунках у центральному банку відповідно до встановлених законодавством нормативів як забезпечення певних видів діяльності.

Овердрафт - особлива форма короткострокового кредиту, який надається способом списання коштів з поточного рахунка клієнта понад суму кредитного залишку (перевищення кредиту), унаслідок чого на цьому рахунку утворюється дебетове сальдо.

Овернайт - 1) надані та отримані кредити і депозити строком не більше від одного операційного дня без урахування невинробничих днів банку; 2) угода на строк до наступного дня.

Операційний день банку (ОДБ) — складова інформаційної системи банку, що використовується для автоматизації банківської діяльності з метою підвищення ефективності процесу управління банком.

Підкріплення касове — поповнення залишків готівки в оборотних касах регіональних управлінь НБУ та операційних касах банків для забезпечення безперебійних видач готівки з кас банків.

Платіжне доручення, доручення на оплату — письмове розпорядження платника, власника розрахункового чи іншого рахунка банків, що його обслуговує, про списання з його рахунка зазначеної суми і перерахування її на рахунок одержувача коштів.

Позабалансові рахунки - рахунки бухгалтерського обліку, їм яких у банках обліковується: вимоги та зобов'язання банку, які можуть виникнути у майбутні періоди та за якими він несе ризики; документи і цінності, які не належать ні до активів, ні до пасивів банку; операції приватизації.

Портфель цінних паперів (інвестиційний портфель) — набір, сукупність різних видів цінних паперів, якими володіє конкретний інвестор.

Поточний рахунок — рахунок, який відкривається банками юридичним і фізичним особам для зберігання грошових коштів та здійснення розрахунків з іншими юридичними і фізичними особами.

Прибуток банку — перевищення доходів банку над витратами (різниця

між ними) до сплати податку на прибуток.

Пролонгація кредиту, боргу, векселя, позики - перенесення, продовження строку дії кредиту, повернення боргу, оплаті векселя, погашення позики.

Процентна ставка — норма позичкового процента, яка відображає співвідношення між позичковим процентом і позичковим капіталом у процентах.

Репо, угода про зворотнє викуплення — фінансова операція продажу на ринку фінансових активів, цінних паперів з дальшим викупленням цих активів.

Рефінансування — погашення давнішої державної заборгованості новою способом заміни короткострокових зобов'язань довгостроковими за допомогою випуску нових позик (нових цінних паперів).

Система електронних платежів НБУ (СЕН) - загальнодержавна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами на території України із застосуванням електронних засобів, приймання, передавання, оброблення та захисту інформації як за дорученнями клієнтів банків, так і за зобов'язаннями банків один перед одним.

Собівартість банківського продукту - сукупність витрат банку, пов'язаних із проведенням операції чи наданням послуги. Витрати розраховуються на одиницю продукту, тобто на здійснення однієї операції чи надання послуги одному клієнтові за період часу, коли реалізувались певні банківські продукти.

Спот — біржова чи позабіржова угода про продаж товару або валюти яка передбачає негайну оплату чи поставку.

Факторинг — різновид торгово-фінансових операцій, пов'язаних з кредитуванням оборотного капіталу клієнта (постачальника), придбанням банками права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями скупленими в різних суб'єктів господарювання.

Фондовий ринок, ринок цінних паперів — сфера торгівлі фінансовими ресурсами, пов'язана з передаванням прав власності на майно (фонди).

Форвардний контракт — угода між двома учасниками ринку про продаж (купівлю) фінансових активів (цінних паперів, іноземної валюти) з поставкою в обумовлений час у майбутньому та на визначених умовах, з фіксацією цін такого продажу (купівлі) під час укладення форвардного контракту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківські операції: Підручник / За ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. - К.: Знання, 2006. - 727 с.
2. Банковско-финансово-правовой словарь-справочник / Л.К. Воронова (авт.-сост.). - К.: А.С.К., 1998. - 287 с.
3. Банківська енциклопедія / Під. ред. А.М. Мороза. - К.: Фірма «Ель-тон», 1998. - 328 с.
4. Васюренко О.В. Банківські операції. - К.: Знання, 2001. - 256 с.
5. Вігуру Жан-Клод та ін. Банк очима економіста і бухгалтера. - К.: Основи, 1997. - 293 с.
6. Закон України "Про аудиторську діяльність в Україні" від 22.04.1994 р. № 3125-ХІІ
7. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-ІІІ.
8. Закон України "Про бухгалтерський облік та звітність в Україні" від 16.07.1999р.
9. Закон України "Про Національний банк України" від 20.05.1999 р. № 679-ХІV.
10. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р.
11. Закон України "Про податок на додану вартість" від 03.04.1997 р. № 168/97-ВР.
12. Закон України "Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування" від 26.06.1997 р. № 400/97-ВР (зі змінами та доповненнями).
13. Закон України "Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування" від 11.01.2001 р. № 2213-ІІІ (зі змінами та доповненнями).
14. Інструкція з бухгалтерського обліку запасів матеріальних цінностей банків України, затверджена постановою Правління НБУ від 10.12.2004 р. № 265.
15. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики, затверджена постановою Правління НБУ від 15.09.2004 р. № 435.
16. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України, затверджена постановою Правління НБУ від 17.11.2004 р. № 555.
17. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України, затверджена постановою Правління НБУ від 20.10.2004 р. № 495.
18. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затверджена постановою Правління НБУ від 03.10.2005р. №358.
19. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів банків України, затверджена постановою Правління НБУ від 20.12.2005 р. № 480.
20. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів,

- товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994 р. № 69.
21. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління НБУ від 21.01.2004р. №22.
22. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280.
23. Інструкція про касові операції в банках України, затверджена постановою Правління НБУ від 14.08.2003 р. № 337.
24. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492.
25. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових зобов'язань та податкових активів, затверджена постановою Правління НБУ від 19.03.2003 р. № 121.
26. Інструкція про порядок складання і оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена постановою Правління НБУ від 07.12.2004 р. № 598.
27. Кіндрацька Л.М., Семеніченко Ю.К., Тюхляєва М.Ю.Облік у банках: Навч.метод.поіб.для самост. вивч.дисц.- К.: КНЕУ, 2007. – 404 с.
28. Кіндрацька Л.М. Бухгалтерський облік і прийняття рішень в банках.- К.:КНЕУ, 2000.- 404с.
29. Кулаковська Л.П.. Піча Ю.В. Основи аудиту: Навчальний посібник. - К.: Каравела; Львів: Новий світ-2000, 2002. - 504 с.
30. Коршунов В.И. Учет и анализ в коммерческих банках.-Х.: Основа, 1999.-176с.
31. Корнеєва о.Г, Слов'янська Н.Г., Євченко Н.Г. та ін. Облік і аудит у банках. – Суми: ВТД"Університетська книга", 2007. – 493 с.
32. Кривов'яз Т.В. Бухгалтерський облік у банках. Навч.поіб. для дистанційного навчання.- К.: Університет "Україна", 2006. 312 с.
33. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: Навч. Посіб./ За ред. Проф. С.К. Реверчука. – К.: Знання, 2007. – 630 с.
34. Международные стандарты бухгалтерского учета. — Price Water house
35. Малышкин А.И., Адамова Б.Ю. Основы бухгалтерского учета на предприятиях и в банках : Украинская и международная модели. -Сумы: Слобожанщина, 1998. - 207 с.
36. Международная система учета и статистики в банках Украины: Русско-украинский словарь финансово-банковских терминов / В.Н. Копорулина (авт.-сост.). - Х.: Прапор, 1998. -160 с.
37. Облік та аудит у банках: Підручник / А.М.Герасимович, Л.М.Кіндрацька, Т.В. Кривовяз та ін.; За ред.проф. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.
38. Облік і аудит у банках: Навч. посіб./ О.В. Васюренко, Л.В.Сердюк, О.М.Сидоренко та ін. ; За ред. О.В.Васюренка. - К.: Знання, 2006. - 595 с.
39. Операції комерційних банків / Р.Р. Коцовська, В.І. Ричаківська, Г.П. Табачук та ін. - Львів: ЛБІ НБУ, 2001.- 516с.

40. Основи банківського бухгалтерського обліку / В.М. Остапович (укл.).- Чернівці: Рута, 2000.- 56 с.
41. Парасій-Вергуненко І.М. Організація управлінського обліку в банках // Вісник Національного банку України. - 2004. - № 10. -С. 26-30.
42. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджений постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280.
43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92.
44. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637.
45. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в банківських установах України, затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.1998 р. № 566.
46. Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України, затверджене постановою Правління НБУ від 20.03.1998 р. № 114.
47. Положення про порядок визначення справедливої вартості та зменшення корисності цінних паперів, затверджене постановою Правління НБУ від 17.12.2003 р. № 561.
48. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 516.
49. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затверджене постановою Правління НБУ від 06.07.2000 р. № 279.
50. Положення про організацію операційної діяльності в банках України, затверджене постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 254.
51. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затверджені постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255.
52. Правила бухгалтерського обліку операцій довірчого управління в банках України, затверджені постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 498.
53. Правила бухгалтерського обліку операцій із використанням платіжних карток у банках України, затверджені постановою Правління НБУ від 08.04.2005 р. № 123.
54. Правила ведення аналітичного обліку в банках України, затверджені постановою Правління НБУ від 16.06.2005 р. № 221.
55. Табачук Г.П., Сарахман О.М. Бречко Т.М. Фінансовий облік у банках: Навчальний посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 424 с.